

Funktionsupphandlingar i kommuner

www.svekom.se

SKANSKA

FAS Asfaltdagar

20-22 November 2001

NVF utskott 33, asfaltbeläggningar, initierade 1996 projektet "Upphandling av funktionella egenskaper inom beläggningsområdet - underlag för kommunala beställare". Arbetet har redovisats i olika rapporter och det har nu även sammanfattats i denna skrift, "Funktionskrav på beläggningar. Ett nytt sätt att upphandla gatubeläggning".

Skriften är utgiven av Svenska Kommunförbundet och SBUF (Svenska byggbranschens utvecklingsfond) som även har finansierat projektet. Den finns att beställa på Kommunförbundets hemsida, www.svekom.se.

Vad innebär funktionsupphandling?

- Beställaren köper egenskaper
- Vägtyp och trafiksammanställning styr kravnivåer
- Mäter resultat
- Förlängt ansvar för entreprenören
- Bonus och viten
- Ej teknik- och funktionsupphandling samtidigt!
- Nybyggnad & underhåll. Stort & litet!

SKANSKA

FAS Asfaltdagar

20-22 November 2001

Funktionsupphandling innebär i korthet att väghållaren upphandlar beläggning med vissa egenskaper istället för att specificera innehållet och utförandet av beläggningen. Till sin hjälp har han mallar som delar in vägnätet i vägtyper och som tar hänsyn till trafikmängderna. Här finns även specificerat vilka egenskaper som är relevanta för respektive vägtyp. Det är viktigt att man upphandlar egenskaper som går att mäta och reglera i kontraktet.

Funktionsupphandlingen innebär även att entreprenören blir konstruktör av vägbeläggningen och garanterar dess egenskaper under en längre tidsperiod, vanligtvis 5 år.

Normalt så finns både bonus- och vitesklausuler med i kontraktet.

Det är viktigt att inte blanda funktionsupphandling med den klassiska utförandeentreprenaden. Man skall inte koppla funktionella krav till en beläggningstyp som entreprenören inte själv utformat.

Funktionsupphandling

Stora.....

..och små

SKANSKA

FAS Asfaltdagar

20-22 November 2001

Funktionsupphandling fungerar för de flesta vägobjekten. Vägverket upphandlar nybyggnad och underhåll av bl.a. motorvägar men det går även bra att upphandla underhållsbeläggning på busshållplatser i kommunerna. Det handlar bara om att ställa krav på rätt egenskaper.

Egenskaper som funktionsupphandlas

Asfaltmassa / Beläggningsslager / Vägytekrav:

- Nötningsresistens
 - Deformationsresistens
 - Vattenkänslighet
 - Styvhet / Flexibilitet
- Textur
 - Friktion
 - Jämnhet
 - Tvärfall
 - Stenlossning

Bra mätmetoder är viktigt!

TBv Beläggning mm. på www.svekom.se

SKANSKA

FAS Asfaltdagar

20-22 November 2001

Vid upphandling av funktionella egenskaper i kommunerna används egenskaper hos asfaltmassa, beläggningsslager och på vägytan. Man kan ställa krav på t.ex. nötningsmotstånd, dynamisk krypstabilitet och vattenkänslighet på asfaltmassan eller så kan man studera egenskaperna på den färdiga beläggningen.

Den kontrollerade massan/beläggningen skall sedan uppfylla en rad vägyteegenskaper vid trafikpåsläpp (tvärfall, textur, jämnhet i längsled och även under garantitiden (t.ex. friktion, flexibilitet och stenlossning).

Det går även att ställa krav på spårdjup och därmed slopa kravet på stabilitet och nötningsmotstånd. Detta kräver dock vanligtvis att vägen åtgärdas med mer än ett slitlager eftersom deformationer även uppstår i underliggande lager.

Trafikkontoret i Göteborg har tagit fram en TBv/bel- Funktionella egenskaper, som finns att plocka hem gratis på kommunförbundets hemsida.

Metoderna man normalt använder för att kontrollera de funktionella egenskaperna finns kortfattat beskrivna i "Funktionskrav på beläggning".

Motiven till funktionsupphandling

- Enklare för beställaren
- Incitament för teknikutveckling
 - Beläggningstyper
 - Metoder
- Ökad kreativitet och bättre kvalitetssäkring
- Mer kostnadseffektiva lösningar
- Rekrytering av nya medarbetare

SKANSKA

FAS Asfaltdagar

20-22 November 2001

Det finns många fördelar med att upphandla beläggning med hjälp av funktionella egenskaper. Ett av de främsta argumenten är att underlätta för kommunala beställare. Vi har idag väldigt många små kommuner som inte har möjlighet att upprätthålla den nödvändiga kompetensen som behövs för att välja rätt tekniska lösningar. Om man istället ställer krav ur användarens perspektiv och mäter resultaten så lämnar man över det tekniska ansvaret till sin beläggningssleverantör som ju är expert i ämnet.

Den funktionella upphandlingsformen skapar också utrymme för att upphandla de asfalttyper som entreprenörerna utvecklat. Nya material och kunskaper kommer fram men har hittills haft svårt att resultera i produkter som kommer väghållaren tillgodo. Målsättningen är att få bättre prestanda och en lägre årskostnad hos asfaltbeläggningarna. Detta är nödvändigt för att möta de krympande anlagen.

Genom att inte precisera önskad asfalttyp (och bara begära ett å-pris från alla entreprenörer) utan att ställa krav på dess egenskaper skapas möjligheter att hitta på nya lösningar och använda den optimala metoden.

För att möta den längre garantitiden får entreprenörerna ytterligare skäl till förbättra sitt kvalitetsarbete.

Med den snedvridna åldersstrukturen vi har i branschen måste vi se till att skapa intressanta arbetsuppgifter för våra anställda. Användningen av funktionskontrakt ger förhoppningsvis en bättre relation mellan väghållare och entreprenörer samt tillför mer stimulans i arbetsuppgifterna.

Erfarenheter

- SBUF / Kommunförbundets utvecklingsprojekt
 - Etapp 1: Definition av egenskaper, mätmetoder & kravnivåer
 - Etapp 2: Provytor i Luleå, Huddinge, Eskilstuna, Göteborg
 - Etapp 3: Uppföljning av vägyteegenskaperna

Rapporter finnes!

Kommuner som upphandlar funktionella egenskaper

- Göteborg
- Helsingborg & Höganäs
- Linköping, Jönköping

SKANSKA

FAS Asfaltdagar

20-22 November 2001

Projektet "Upphandling av funktionella egenskaper inom beläggningsområdet - underlag för kommunala beställare" har utförts i tre etapper. Först definierades de funktionella egenskaper som är mest relevanta för kommunala beläggningar. Man studerade även lämpliga kravnivåer innan man i projektets nästa etapp upphandlade ett antal objekt där man genomförde funktionell provning av beläggningen.

Dessa objekt har nu följts under tre år. VTI har genomfört vägytemätningar och utvecklingen av spårbildning etc. har kopplats ihop med de funktionskrav som ställdes vid upphandlingen.

Ett antal kommuner har redan provat på funktionell upphandling av beläggning. Göteborgs stad började 1996 med enskilda objekt och gick 1999 över till att ställa krav på funktionella egenskaper vid upphandlingen av alla asfaltbeläggningar.

Informationsmöten!

Kommunförbundet & entreprenörer i samarbete

Planerade informationsträffar för kommuner

15/1 Halmstad

22/1 Stockholm

23/1 Växjö

6/2 Falun

7/2 Stockholm

...??

SKANSKA

FAS Asfaltdagar

20-22 November 2001

För att underlätta implementeringen av denna upphandlingsmetod så har kommunförbundet inbjudit till informationsträffar med intresserade kommuner. I dagsläget (2001 11 20) har ett 50-tal personer anmält sig.

Dessa möten är till för att ytterligare presentera upplägget kring funktionsupphandlingen och här ges möjlighet att ställa frågor, knyta kontakter och få hjälp med att författa förfrågningsunderlag med hjälp av de mallar som finns framtagna.